

وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً ﴿القرآن﴾

دَ علم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

﴿دَ علم تجوید تول اہم مسائل پہ شعرونو کنہی﴾

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

Ketabton.com

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید
منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

بسم اللہ الرحمن الرحیم
د علم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دتجوید

﴿د علم تجوید بول اہم مسائل پہ شعرونو کبھی﴾

لیکونکے

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری ٹاؤن کراچی

خوروںکے

اسلامی ادبی ٹولنہ مردان

تقریظ

استاد العلماء والشعراء حضرت مولانا

محمد ابراہیم فانی رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد لله وحده والسلام على من لا نبي بعده! اما بعد په
قرآن کریم کښي د الله تعالیٰ جل شانہ ارشاد دے: وَرَتِّلِ
الْقُرْآنَ تَرْتِيْلًا. قرآن کریم د الله تعالیٰ رالپړلے اخیر ۛے کتاب
دے چې په خوږ نبي ﷺ حضرت محمد ﷺ نازل کړي
دے. ددې عظیم الشان کتاب چې څنگه معنی او تفسیر زده
کول ضروري دی دغه شان دا خبره هم ډیره اهمیت لري چې
ددې کتاب قراءت او تلاوت دي هم د تجوید اوقواعو مطابق
اوشی. علم التجوید ډیر لوڼي علم اوفن دے. په دي کښي
ددې فن او علم ما هرینو ډیر کار کړي دے او ډیر کتابونه ئي
لیکلي دي. موجوده مختصره رساله محترم مولانا احمد علي
مردانی صیب د طالب علمانو د زده کړې او د یادولو د پاره په
پښتو نظم کښي تیاره کړې ده. ماشاء الله ډیر په ښه انداز ئي
په دي کښي قواعد د تجوید د شعرونو په شکل پیش کړي دي.
زما د عاده چې الله کریم دي دي مختصر ۛے رسالي ته قبولیت
عامه ورکړي چې ټول پښتانه ورته ترې مستفید شي. آمین

محمد ابراہیم فانی

خادم العلم والطلبه بجامعة دارالعلوم حقانیہ اکوړه خټک

۵ محرم الحرام ۱۴۳۳ هـ

بسم الله الرحمن الرحيم د صاحب کتاب يو څو خبرې

د الله تعالیٰ شکر و احسان دے چې مونږه ئې د حضرت محمد رسول الله ﷺ په اُمت کښې پيدا کړو او بيا ئې بل احسان په مونږ دا اکر و چې مونږ له ئې په دُنیا کښې د دُنیا د ژوند تیرولو د پاره يو عظیم الشان کتاب قرآن کریم راکړو. چې د دُنیا او د آخر د هریوې مسئلې د پاره کافی او شافي دے. دغه قرآن کریم باندې چې څنگ په صحیح لوستلو باندې پیر اجر و ثواب مقرر دے. دغه شان که که یو انسان دغه قرآن کریم غلط الولی د هغه انسان د پاره په آخرت کښې سزا او وعید هم شته. د دغې سزا او وعید نه د بچ کیدو د پاره او لوئې اجر د حصول د پاره په هر دور کښې علماء او قراء په خپل خپل ځائے زبردست محنت کړې دے. او دا محنت به تر قیامت پورې (انشاء الله) جاری وی. چې په ښه انداز سره د قرآن کریم تلاوت او کړمې شی او هر یو مسلمان په قرآن کریم کښې د غلطو نه محفوظ پاتې شی. ما هم د دغې مقصد حاصلولو د پاره دا مختصره رساله د الله تعالیٰ په فضل و کرم او توفیق سره تیاره کړې ده. مولیٰ کریم دې ئې ماله اوز ما والدینو، ټولو اُستاذانو او ملگرو لره سبب د فلاح اُگر ځوی. والله الموفق والمعين. رينا تقبل منا انک انت السميع العليم وتب علينا انک انت التواب الرحيم وصلى الله تعالى على خير خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين.

ابوالقاسم احمد علي مرداني

یونیورسټی روډ خوره بانډه مردان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اولنی لیک

پس له حمده له صلوة دا بیان
 مبتدی د پاره خدایا کړې اسان
 مهربان شوکۀ په ما پرو دیگار
 تاسو ته به وړاندې کړمه خه اشعار
 مسائل می د تجوید کړل خه راجمع
 د الله نه پرې د اجر ساتم طمع
 عربی کښي چي ادا کله حرفونه
 مخرجونه یاد ساته او صفتونه
 دي ته وائی د قرآن علم تجوید
 نه دي گران بڼه ده اسان علم تجوید
 د هر هغه خائے چي تکه ادا کړې
 په مخرج سره دنیا کښي به یادیږي
 پنځه ټول دي مخرجونه د حرفونو
 یاد ساته دغه بیان د بُنیادونو
 جوف او حلق سره کړه ژبه شونډه نور
 د خیشوم ورسره نوم شته ده کۀ گور
 دا اصول د مخارجو ټول بیان دی
 لازمی دا پیژندل په هر انسان دی

مخارج دی بُنیادونه دَ حرونو
 خان خبرساته ددغی بُنیادونو
 په کوم شان او کیفیت چي حرف ادا شی
 صفتونه به ترې جوړ ددې دُنیا شی
 دَ علم التجوید اهمیت او حکم

هر یو حرف صحیح لوستل دی ضروری
 دا لازم دی دتجوید په مبتدی
 دغه حکم دَاللّٰه ددې کلام دے
 معززه دے عالی او چت مقام دے
 دغه حکم د حدیثِ مصطفیٰ ﷺ دے
 چي د دوجھان د پاره نور زاده دے
 داسے وائی په دُنیا کښي عالمان
 په تجوید سره بنائستۀ دغه قرآن
 لحن جلی او لحن خفی

په دوه قسمه دا غلطی د مبتدی دی
 په غلطو کښي خۀ جلی دی خۀ خفی دی
 غلطی غټه چي وی دغه ده حرامه
 په لحن جلی یادیري دا تمامه
 صفت پریدی چي د حرف کله بشر
 لحن جوړ به ترې خفی شی سراسر

دا دوه قسمه دی غلطی د هر انسان
 کله لولی چي دنیا کښي څوک قرآن
 بچ ساته ددي غلطونه خپل وجود
 په دنیا درنه جوړ نشی چي مردود
 د علم التجوید موضوع

د قرآن الفاظ موضوع ده د تجوید
 تر قی غواړه د رب نه د مزید
 په تجوید سره د لوستلو تعلیم

په تجوید سره قرآن لوستل پکاردی
 به تجویده ټول لوستونکی گناه گاردی
 په تجوید سره لوستلو کښي عزت دے
 به له دغي د دنیا د درذلت دے
 په تجوید سره ښائسته ښکاری قرآن
 لکه تاج چي وی په سر دیو انسان
 د علم تجوید مقصد او غرض

ښه صحیح د حرف ادا لری مقصد
 د تجوید د دے دغه حکم د ابد
 ښه ښائسته به پرې حرفونه د قرآن شی
 چي تابع څوک د تجوید په دي جهان شی
 دا قرآن په دے تجوید سره ښائسته دے

دَ دِي ژوند دَ پاره ټټکله نمونه ده
هر انسان په دغه علم ټټاسته کيږي
لکه گل دَ باغيچي ترينه جوړيږي
دَ تجوید مرتبي

مرتبي دي دَ تجويد درم دَ جهان
داسه وائي په دُنيا کښي عالمان
يو تدوير دَ، بل دَ حدربل ترتيل
عالمانو بيان کړم دَ تفصيل
ترتيل نوم دَ دَ نښه رُو او اطمینان
تلاوت چي کوي کله مسلمان
حدروائي تيزلو ستلو ته دُنيا کښي
بيان شو دَ قاريانو په وينا کښي
نه وي تيز او په مزه چي تلاوت
دا تدوير دَ په دُنيا کښي هر ساعت
مرتبي دُومره تجويد له په دُنيادي
لکه څنگ چي درې نقطې دَ هريو ټادي
دَ تجويد ارکان

لکه څنگ چي داودس فرض څلور دي
دَ تجويد سره ارکان دُومره په کور دي
مخارجونه دَ حرفونو پيژندل دي

پیژندل دی دَ صفاتو او وئیل دی
 پیژندل دی دَ حرفونو ټول احکام
 هم عادت دَ بینه لوستلو کړه مدام
 د تجوید د پاره ټول دغه ارکان دی
 په ترتیب سره چي بره دا بیان دی
 دَ علم التجوید فائده

خوک چي لولی په تجوید سره قرآن
 دارضاده دَ اللّٰه غنی سبحان
 دَ رسول اللّٰه ﷺ رضاشته په دے کار
 شته رضادَ اولیاؤ په دغې لار
 آخرت کښي ئي بدلنه ده نعمتونه
 ملاوړي به په دغې جنتونه
 دَ تسمیے او تعوذ بیان

هر کله چي تلاوت کړم دَ قرآن
 درې صورتونه یاد ساته ددې جهان
 یابه ته شروع کوو سر نه سورت
 یاد مینځ نه به کوو ته تلاوت
 یابه ستا مینځ کښي سورت نه ابتدا وی
 درې حالت به دا دلته کښي تل ستا وی
 دَ اول صورت نه راشه ځان خبر کړه

تعوذ او تسمیہ دواہ پہ سر کپہ
 تعوذ او تسمیہ دلتہ راغلے
 دا عمل دے دَ محبوب نبی ﷺ دیر بنکلی
 دویم صورت کنبی تعوذ وئیل بہتر دی
 دا کارونہ دَ ثواب دَ ہر بشر دی
 تسمیہ کنبی ہر بشر لہ اختیاردے
 دَ ثواب دا پہ کارونو کنبی یو کار دے
 دریم صورت کنبی تسمیہ ہر خائے راغلے
 خبردار ترینہ ہر بشر دے ہر یو کلی
 دَ تویے دَ سورت حکم بل جُدا دے
 ہفہ حکم راشہ لانڈی دلتہ دا دے
 تسمیہ ئی پہ اول کنبی نشہ نشہ
 دا حصہ ئی پہ اول کنبی نشہ نشہ
 دَ تعوذ او تسمیہ تفصیل

کۂ سورت نہ ستاوی چرے ابتدا
 تعوذ کپہ تسمیہ سرہ ادا
 صورتونہ تری جو پری تہول خلور
 وصلِ کُل او فصلِ کُل نہ پس دے نور
 شتہ فصلِ اول وصلِ ثانی صورت
 خلورم ئی دے اُلتہ پہ حقیقت

په څلورو کښي چي بره ذکر دادي
 درمے صورت په کښي دلته ټول روادی
 وصل اول بيا فصل ثانی صورت
 ناروادم دا صورت د تلاوت
 نور ددي نه علاوه چي درمے ادا دی
 دغه درمے وار په هر ځائے کښي تل روادی
 د مخرجو بيان

د مخرج مثال د گوردم د بنياد
 بي بنياده کور ليدلي چا آباد
 خلق يا ژبه يا وی شونډم د انسان
 د کوم ځائے نه ادا کيږي چي بيان
 مخرج دغي ځائے ته وائی په دُنیا
 د قاريانو علم او ده وينا
 مخرجونه ټول دي اولس د حرفونو
 دا بيان د يقيني د کتابونو
 چي ساکن وی د الف سره واویا
 جوفی نوم ددي مخرج دم په دُنیا
 د همزي سره چي جمع کړم بيا ها
 ادا کيږي دوی د خلق په انتها
 مينځ د خلق دم عين او حال په جهان

خيال ساتي ددي خبري عالمان
 غين او خاد حلق اُخرنه ادا کيږي
 په لفظونو کښي چي کله بيانږي
 د اُخري څي سره لهات چي مل شي
 قاف به جوړتري د دُنيا په هر منزل شي
 لږ را لاندي هريو قاف نه کاف ادا دے
 دا مخرج ددغي قاف نه بل جُدا دے
 مينځ د څي کټه تالو سره شي مل
 جيم د شين سره راځي په دي منزل
 يا حرکت لرونکي، دارنگ يا د لين
 ادا کيږي ددي ځاي نه په بهتري
 کټه دا څي ددي څامي سره مل شي
 جوړ په ضا د تري د دُنيا په هر محفل شي
 يو د څي غاړه بل کړه شميرانياب
 ثن يا اړياعی دواړه د هر باب
 هم اوري د ضوا حک شي چي تمام
 ادا کيږي ددي ځاي نه هريو لام
 يو د څي غاړه بل تالو کړه بره
 نون د دلت نه ادا کړه بڼه په نره
 لږ دننه چي د نون نه څوک شي کله

را ادا به شی ددی خائے نه په خپله
 کره د پاس غاښونو بیخ د ژبه سر
 طاء، تا، دال ترې ادا کیږي په هر در
 ژبه سر نه ادا کیږي ظا او ثا
 چي شی یو د ثنایا غاره علیا
 دا مخرج د هریو ذال دے د جهان
 داسي وائی د قران دغه قاریان
 مینځ چي شی د ثنایا د ژبه سر
 ورته خیال کوه دُنیا کښي په نظر
 دا د صاد اوزا د سین دے یو مخرج
 د بنائسته ډیر بهترین دے یو مخرج
 مینځ د لاندې شونډې دے مخرج د فا
 چي شی یو د ثنایا غاره علیا
 کله شونډې چي دا دواړه یو خائے کیږي
 واو اوباء سره هر میم ترې ادا کیږي
 د غُٹے مخرج خیشوم دے بیان شوے
 بنائسته دې سره دُنیا کښي قران شوے
 مخرجونه د حروفونو دی داتول
 بُنیادونه د حروفونو دی داتول

★★★★★★★★

د خلی غائبونه

ثنا یا اوربائی خلور خلور
 بیا انیاب اوضوا حک شته دُومره نُور
 طواحن غائبونه دولس شته په شمیر
 نواجذ خلور چي نه شی درنه هیر
 شل غائبونه د اضراس شول دغه شان
 دوه دیرش خُله کښي شول غائبونه د انسان

د صفاتو بیان

د صفت معنی راغلې ده حالت
 د یاد شوې په معنی د کیفیت
 ټول صفات لری دوه قسمه د جهان
 لازمی او عارضی دی عالیشان
 لازمی نه جُدا کیږی له حرفونو
 خیال ساته ددغي ټولو صفتونو
 عارضی صفت وی حرف کښي کله کله
 کله کله دا د حرف نه بیل شی خپله
 د اښکلا وی د حرفونو د جهان
 که دُنیا کښي ورته خیال اوکړی انسان
 په دې هریو حرف بنائسته لکه د گل شی
 خوشبودار مشک و غنبر د هر محفل شی

خیال کوه ددغی ټولو بڼه تمام
داسې وائی په دنیا کښې خاص او عام
صفات لازمه

چې د حرف سره یو ځای په هر مکان وی
دا صفت به لازمی دې جهان وی
چې جدا ترینه په یو مقام کښې نه شی
چې جدا ترینه په یو کلام کښې نه شی
ورت به وائی خاص او عام صفت لازم
ورت به وائی ټول تمام صفت لازم
یاد کړه اولس لازمی ټول صفتونه
څنگ چې اولس دی یاد شوي مخرجونه
لس صفات درنه هیرنه شی متضاد دی
ضد پنځه د پنځو دلته کښې ټول یاد دی
ووه دی غیر متضاده ټول صفتونه
دا صفات لری جدا جدا حرفونه
د صفات متضاده بیان

ټول پنځه د پنځو ضد دی متضاد
دا صفات په دې صفت سره دی یاد
لس حرفونه مهموسه دی د جهان
نور راغلی جهریه ټول د قرآن

لس حرفونہ مہموسہ لری صفت
 کرہ فَحَتْثُہ شَخْصُ سرہ سَکَتْ
 جہر نوم دَاوِچِت والی اوقوَت دے
 نرم والے مہموسہ کنبی ہر ساعت دے
 دریم صفت دَصَفْتونونہ شدت دے
 داشامل زمونہ پر سرہ پہ تلاوت دے
 تہول دی نُوولس مجہورہ پہ شمار حرفونہ
 جہر سرہ بنائستہ کیڑی دالفظونہ
 دَشدت معنی سختی دہ دَجهان
 داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
 پہ اُتو حرفونو کنبی صفت شدت دے
 مجموعہ کنبی دَاچِدْقَطِبَکَتْ دے
 بل شدت تہ مخامخ صفت رِخوت شتہ
 نرم والے پہ کنبی پروت پہ ہر جہت شتہ
 لکہ خنک چہی دَمَنْفُوشُ شین دے شین
 دا آواز دے دَنر مے بنہ بہترین
 دَرخوت حرفونہ شپارس دی پہ کُور
 دَشدت اوتو سُوْطُ دی کور کنبی نُور
 پنخہ تہول متوسط دی معتبر
 مجموعہ دَ تَوَسُط دہ لِنْ عُمَرُ

نه اواز په کښي بنديږي دانسان
 بين بين ورته هم وائي په جهان
 په صفاتو کښي پنځم دے استعلا
 ووه حرفونو کښي راغله په دنيا
 خُصْ ضَغْطُ قِظْ ددې ده مجموعہ
 د حرفونو استعلاء ده دا حصہ
 ضد شپږم د استعلاء دے استفال
 ټول لری دووشت حرفونه دکمال
 د اطباق صفت نه ځان کړه بڼه خبر
 ټول څلور لری حرفونه په هر در
 طا او ظا سره ملگر دے صاد او ضاد
 مطبقه سره دی دا حرفونه یاد
 د اطباق ضد انفتاح دے هر ساعت
 ټول پنځوشت حرفونه د لری صفت
 په اذلاق صفت کښي شپږ دی ټول حرفونه
 فَرْ مِنْ لُبِّ کښي دی دا صفتونه
 دغه ټول متضاده صفات شول تیر
 درنه نه شی تلاوت کښي چي دا هیر
 خیال ساته ئي تلاوت کښي هر ساعت
 بنائسته کیږي په دے هر ځایه تلاوت

دَ صَفَاتِ لازِمہ غیر متضادہ بیان

لکھ ڄنگ دَ فاتحے چي ووۋۂ آیات دی
 دُومرہ غیر متضادہ لہ مقامات دی
 لکھ ڄنگ چي ووۋۂ آسمانہ دَ جہان دی
 دُومرہ غیر متضادہ صفات بیان دی
 تہول دی ووۋۂ منفردہ صفات دُنیا کُشی
 دا دی غیر متضادہ ہرہ وینا کُشی
 پنڄو حرفو کُشی راغلے قلقلہ دہ
 قُطْبُ جَدُ کُشی پرتہ دامجموعہ دہ
 یو صفت دے پہ صفاتو کُشی صغیر
 ذکر کرے علماء دے پہ تحریر
 زادِ صاد سرہ کرہ جمع بل کرہ سین
 دَ صغیر حرفونہ درے دی دا حسین
 یو صفت دے دَ صفاتونہ تکریر
 رپی دل دَ ژبے را کُشی پہ تقریر
 یو صفت دَ تَفْشٰی شتہ پہ یقین
 دا صفت لری یو حرف ہغہ دے شین
 شین چي کلہ پہ دُنیا کُشی ادا کیڑی
 آواز خُلہ کُشی ورسرہ پورہ خوریڑی
 بنۂ پہ نرمہ ادا کیڑی حرف دَ لین

دغہ دوه حرفونہ دی بنہ بہترین
 واو نہ مخکبی چي وی زور داپہ هر در
 زور دِیاء نہ مخکبی وی چي پہ نظر
 هله داصفت به دلتہ کبی موندے شی
 هله داصفت ییادلتہ کبی راتلے شی
 انحراف صفت دَراء سرہ دَلام دے
 چي یو بل تہ مائل کیڑی نو تمام دے
 یوصفت استطالت دے معتبر
 دغہ ضاد سرہ موندے شی پہ هر در
 دغہ غیر متضادہ دی صفتونہ
 چي ملگری دَئیائی دی حرفونہ
 دَصفاتِ عارضہ بیان

عارضی صفت وی حرف کبی کلہ کلہ
 لکہ خنک چي رانرے شی اوڍبلہ
 تہول لری دغہ صفت اتہ (8) حرفونہ
 بنائستہ کیڑی دَقرآن پہ دے لفظونہ
 لام اوراء سرہ چي میم ساکن کرے نور
 نون ساکن سرہ شُول دا حرفہ خلور
 دغہ رنگ دے میم اونون هر مشدد
 داتنویں دے دغہ رنگ ہم معتمد

همزه هغه چي لرونکي مخکښي زوروی
 واکن نه مخکښي پيښ چي په یو دروی
 هریو ځایي کښي چي د یاه نه مخکښي زیروی
 ښه قاری دے چي آگاه له دے نه ډیروی
 د لام قاعدے

که دَ پاک الله دَ نوم نه مخکښي زوروی
 غت به لام ئي په لوستلو سراسرو
 د الله نه مخکښي پيښ راشي چي کله
 لام دَ پاک الله به غت وائي پخپله
 که دَ لام نه مخکښي زیر راشي قرآن کښي
 نري وايه دغه لام په ټول جهان کښي
 دغه دوه دی مقامات دَ ډک لوستلو
 لام دَ پاره دی راغلي په وئيلو
 نور دَ دوو (2) نه چي دی څومره مقامات
 نري لام هلته راغلي په حالات
 ډک ويئلو ته تفخيم دَ جهان وائي
 نري کولو ته ترقيق دغه شان وائي
 په والله کښي لام ډيل راځي هر حال
 نري لام دَ بِسْمِ الله لری مثال

★★★★★

د راقاعدے

غت لوستلو ته تفخیم په جهان وائی
 نرې والی ته ترقیق دغه شان وائی
 غت لوستل معنی راغله د تفخیم ده
 دا په را کښي د رحمان او د رحیم ده
 نرې کولو ته ترقیق په دنیا وائی
 داسه دلته کښي قاریان عالمان ښائی
 ارجعوا ئي دے مثال ددې جهان
 را نرې ددې مثال ده په ښه شان
 رانه مخکښي زور او پیښ که په دنیاوی
 داساکنه را به ډکه د دنیاوی
 په هر ځای کښي ورته ښه او کره نظر
 د حرکت نه ئي کره ځان پوره خبر
 زور او پیښ کله وی د را د سر د پاسه
 دالوستل به غت ښایسته وی ستا د لاسه
 دا د شد سره راځی هم کله کله
 بي له زیره به داوی هر ځای ډبله
 دا د زیر سره چي راشی په یو در
 نرې وایه دغه را په هر بشر
 را ساکنه وی ساکنه مخکښي بله

مخکښي زیر سره به د اشی نري خپله
 را چي وی د اماله په هر حالت کښي
 نري وايه دغه را په تلاوت کښي
 زیر لرونکي داسي را په هر مقام
 چي د روم سره اودیږي ښه تمام
 نري وايه دغه را په هر حالت کښي
 یاد ساته دغه بیان په تلاوت کښي
 د میم او نون مشدد قاعده

نون او میم لری غږه هغه صورت کښي
 مشدد چي دواړه راشی تلاوت کښي
 د میم ساکن او نون ساکن قاعده

لکه څنگ چي درې نقطې د ثا او پادې
 حالتونه میم ساکن له دومره دادې
 درې حالتونه دی د میم ساکن په شمار
 یو ادغام دې، بل اخفا او بل اظهار
 که د میم ساکن نه وروستو وی میم بل
 نو د غم به شی د میم سره میم خپل
 د غني سره به دغه شی لوستلې
 د ادغام صورت دا هر چا دې لیکلې
 که د میم ساکن نه وروستو راشی بیا

نوپه میم کښي به غڼه وی د اخفاء
 میم اوباء که وروستو راشي په یو لار
 دلته کیږي په هر ځای کښي تش اظهار
 دا حالت د نون ساکن شولو تمام
 قلب سره ئي معتبر دی ټول احکام
 د نون ساکن او تنوین قاعدے

اخفاء، قلب سره، اظهار، ادغام کره نور
 نون ساکن لری احوال دغه څلور
 په تنوین کښي ټول جاری کره د بیان
 نون ساکن د پاره حکم د جهان
 نون ساکن او په تنوین کښي شته اظهار
 که د حرف حلقی وروستو شی په لار
 په دوه قسمه بیان شوے هر ادغام دے
 یو غڼه سره، خالی ئي بل مقام دے
 یَنْمُو ټول څلور حرفونه د غڼي دی
 بي غڼي چي لام اورا دی ورپسې دی
 بل دوه ته کونه جوړ شوې دے یو کور
 حکم خلقو بیان کرے ور له نور
 نون ساکن تنوین به میم سره بدل شی
 که د نون نه پس وی دانو دا به تل شی

قلب دے نوم ددي بيان په دي صورت کښي
چي دنون نه پس وي بآ په تلاوت کښي
دغه وخت کښي يو غځه بله اخفاء ده
دا خبره بيان کړې علماء ده
په نون ساکن او تنوين کښي فرق

نون ساکن ليکلې شي لکه فَمَنْ
تنوين نه ښکاره کوي بل ته بدن
نون ساکن وئيلې شي په هر حالت کښي
د هروصل او د وقف په صورت کښي
د تنوين نون به شي وصل کښي لوستلې
دغه وقف کښي هيڅ چا نه دے ليدلې
ادغام او اظهار

لکه څنگ چي ټول پنځه ددين ارکان دي
د ادغام دومره قسمونه په جهان دي
يو مثلين دے دغه تام په مقام دے
د قسمونو د ادغام نه يو ادغام دے
شته دے قسم مُتَجَانِسِينَ يو بل
دا ناقص او تام راځي په هر محفل
بل ته وائي مُتَقَارِبِينَ تمام
کله کله دا ناقصه وي ادغام

دَمَخْرَج صفات سره دَ حرف گفتار
 بنه واضحه ته وئیلے شی اظهار
 مد اصلی او مد فرعی

تول حرفونه بنه راخکل په خپل مقدار
 ورتنه وائی مد اصلی په گفتار
 داتعریف دے دَ مد اصلی بیان
 داسے وائی په دُنیا کښي تول قاریان
 اصلی مد مد ذاتی سره یادیږي
 کله کله په طبعی هم بیانیږي
 موقوف نه وی اصلی مد په خه سبب
 بس مقدار د اصلی مد لری طلب
 په سبب باندې موقوف چي وی یو مد
 ورتنه وائی دا دَ مد فرعی حد
 فرعی مد لری په جمع دوه اسبابه
 دَ همزه سره سکون کړه دَ اعرابه
 اصلی هرځائے هر حالت کښي شی لوستلے
 عارضی وی کله کله غرځیدلے
 دَ مد متصل او مد منفصل بیان

که سبب دَ فرعی مد چرے همزه وی
 متصل، منفصل قسمه به دا دوه وی

متصل مددے یاد شوے پہ واجب
منفصل ته جائز وائی هر طالب
د (ساکن اعتبار سره) د مد قسمونه

د ساکن چي مد کښي راشي اعتبار
دوه قسمونه ترے جوړېږي په هر لار
يو لازم دے بل جائز سره دے یاد
د ساکن کور دے په دې سره آباد
پنځه قسمه د لازم شته په هر در
دوه قسمونه د جائز دی معتبر
د مد لازم قسمونه

لازم مد دے په پنځه قسمه کښي بند
پیدا کيږي تلاوت کښي په دې خوند
يو ته وائی کلمی او مثقل
کلمی مخفف دے ورسره بل
يو حرفی مثقل مد شته دے لازم
بل حرفی مخفف یاد ساته دائم
پنځم دے مد لازم سره د لین
دا پنځه قسمه د مد شول بهرین
د مدونو مقدارونه

مقدار درې لری حرفونه در په در

توسط دے مینغ د طول او د قصر
 خپل مقدار سره راڅکل د حرف وینا کښي
 دوه حرکتہ دی د قصر په دُنيا کښي
 زیات راڅکل د طول تعریف دے حقیقت
 شپږ حرکتہ ئي مقدار دے هر ساعت
 په اصلی مد کښي راغلے تل قصر دے
 توسط په متصل کښي معتبر دے
 منفصل کښي توسط شته د جهان
 لکه څنگ چي طول لازم کښي دے بیان
 په وقفی مد، عارضی کښي طول بهتر دے
 توسط سره جائز په کښي قصر دے
 د همزے قاعدے

لکه څنگ چي دوه نقطې د هریوتا دی
 د همزې دُومره قسمونه تل ادا دی
 نه پتیرې هر ساعت چي شی لوستلے
 قطعیه دغه په نوم شی رابللے
 په شروع کښي وصلیه همزه لوستے شی
 مینغ کښي دغه په وینا راغرځیدے شی
 د اسمونو په شروع کښي الف لام
 وصلیه همزه لری دغه مقام

زور لرونکے دا همزه پہ هر مقام وی
 رنگ پہ رنگ دا مثالونو کڻي مدام وی
 کٺٺ دریم حرف دَ فعل پیش لری دُنیا کڻي
 پیش پہ سربہ دا همزه شی پہ وینا کڻي
 کہ دریم حرف دَ تکی زیر لری یا زور
 زیر لری بہ دا همزه پہ دغی در
 اِسْمُ، اِیْنُ، اِبْنَةُ دَ هر یو لار
 وصلیہ همزه لری زیر پہ گفتار
 ورسره شتہ رنگ پہ رنگ نور مثالونہ
 دَ همزے وصلیہ دای حالتونہ
 کٺٺ همزه دَ فعل وی پہ ابتدا کڻي
 دا قطعی دَ زور سرہ دہ پہ دُنیا کڻي
 یو صیغہ دَ مضارع متکلم دہ
 دا واحد صیغہ قطععی دہ او دائم دہ
 همزے توالے قطعیہ دی هر خائے نورے
 وصلیہ نہ علاوہ چي داشوے تیرے
 پنځہ فعلہ کہ موجود وی پہ یو دار
 پہ دریم حرف ورسره پیش وی پہ گفتار
 دَ کسرے نہ بہ همزه دا محروم نہ وی
 همزه دلتہ وصلیہ بہ مضموم نہ وی

اِمْسُوا اِیْتُوا اِقْضُوا درمے شول دغہ شان
اِیْنُوا اِئْقُوا دوه نور دی دَ جھان
حروفِ مدہ

واونہ کلہ چي پيش راشی مقدم
زیر دِیانہ مخکشی وی چي هغه دم
دَ الف نہ مخکشی زور چي په جهان شی
دغہ درمے وارہ ساکن چي دغہ شان شی
پہ مدہ حروف سرہ دغہ یادی پری
کتا بونو کشی زمونہ بیانی پری
ولاہ زور اوزیر دی شمار ہم پہ مدہ کشی
ولاہ پيش دلته راغلے ہر حصہ کشی
دغہ درمے وارولہ حکم مقدم دے
دایان دَ ہر بیان نہ ډیرا ہم دے

حروفِ لین

واواویانہ مخکشی کلہ چي وی زور
دغہ دوارہ ہم ساکن چي کپری پہ سر
ورتہ وائی دوه حرفونہ تول دَ لین
ادا شوی بنہ پہ نرمہ بہترین
دَ وقف بیان

ساہ کۂ اخلے دادے وقف شریعت کشی

اُدریدل دی دَقران پښه تلاوت کښي
 اُدریدل غواړي انسان کله ناکله
 بندوی هغه قران کله ناکله
 یو پښه خپل اختیار سره انسان اُدریږي
 بل هغه چي تلاوت ورته گرانېږي
 نور کولې هغه نشي تلاوت
 نو مجبوره ده ساه اخلي دا ساعت
 اول وقف اختیاري دې جهـان ده
 چي پخپله د انسان ختم بیان ده
 بل پښه اضطراري یاد ده در پښه در
 مجبوراً کوی دا وقف هر بشر
 که معنی پري نه بدلیږي تلاوت کښي
 دغه دواړه دی روا پښه شریعت کښي
 پښه معنی باندې نظر چي د انسان وی
 علاماتو ته ئي خیال چي د قران وی
 دا پښه وقف اختیاري سره یادېږي
 کتابونو کښي پښه دې نوم بیانېږي
 ساه شی لنډه نور لوستل چي پښه چاگران شی
 گران چي ده له تلاوت دې قران شی
 وقف ده اضطراري پښه دې صورت کښي

خیال کوہ ددغی دوار و تلاوت کنبی
دُ وقف قسمونہ

تول پنخہ قسمہ دُ وقف دی بیان
داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
یو لازم دے بل مطلق پہ ہر مقام دے
دغہ وقف پہ قرآن کنبی خاص او عام دے
جائز ہم شتہ مجوز پہ تلاوت کنبی
مُرخص پنخہ راغلے دے صورت کنبی
دا پنخہ قسمہ دُ وقف دی راغلی
ادا کیڑی ایاتونہ پہ دے بشکلی
ضروری او لازم وقف دے پہ میم
اُدریدل دی رواشی پہ زاجیم
اُدریدل دی ہم پہ طاباندی راغلی
ادا کیڑی ایاتونہ پہ دے بشکلی
دائرہ وقف دُ پارہ خائے پہ خائے دہ
دغہ نخہ دایت دُ جدائے دہ
قُف سرہ پہ ہر مقام باندی اُدریڑہ
بلے ساہ سرہ بیامخ کنبی روانیڑہ
دا بہتر دی دُ قرآن پہ تلاوت کنبی
داسے وائی عالمان پہ دے صورت کنبی

وقف النبی (ﷺ) دے راغلیے پہ قرآن کنبی
 دغہ خائے دُ ادریدو دے پہ جہان کنبی
 دلتہ وقف دُ نبیانو سردار (ﷺ) کرے
 وقف دلتہ کنبی نیکانو بار بار کرے
 قاف چي کله وی یواخے پہ قرآن کنبی
 وقف دلتہ بعض گنری پہ دے جہان کنبی
 دُ سکتے شتہ پہ قرآن کنبی علامت
 بند وُل دی پہ دے سرہ تلاوت
 ساہ چي ماتہ درنہ نشی پہ جہان
 لہ ساعت نہ پس جاری کرہ خپل بیان
 داتعریف دُ هر سکتے دے پہ جہان
 داسے وائی پہ دُنیا کنبی عالمان
 وقفہ ہم وائی سکتے پہ قرآن کنبی
 خیال ساتھ ددغي هر خائے هر بیان کنبی
 صل بہ کله کله ستاشی پہ نظر
 اُدریدل نہ اُدریدل دی برابر
 لامطلب لری چي نشتہ اُدریدل
 تلاوت جاری ساتھ دلتہ کنبی خپل
 پہ محل دُ وقف اُدی پرہ صحیح
 تام کافی حسن شتہ وقف ہم قبیح

ڪه ڇوڪ اُوڪري اعتبار د ڪيفيت
 ٽول ڇلور قسمه به جور شي د ساعت
 يو ابدال دے بل دے روم سره اسڪان
 د اشماس سره شته وقف دغه شان
 د الله فضل و ڪرم سره ڪتاب
 ختم شولو ضروري ترينه هرياب
 په اخر ڪنبي بيا سلام په محمد ﷺ شه
 د اسحر سره مائنام په محمد ﷺ شه
 ورسره درود زه و ايم په نبی ﷺ
 چي بُنياد دے په دُنيا د هر ولي
 ورسره ئي شه په ال تل سلامونه
 په بنائست ئي په جمال تل سلامونه
 بيا سلام دے په اصحاب د محمد ﷺ وي
 د اسلام دے په هرياب د محمد وي
 زه په سره ختموومه خپل ڪتاب
 رنه ڪړه رانه قبول پڪنبي هرياب
 تمت بفضل الله تعالى ورتوقيقه. رنا تقبل منا انك انت السميع العليم. وتب علينا
 انك انت التواب الرحيم. والحمد لله تعالى على ذلك. وصلى الله تعالى على خير
 خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين.

جمعة المبارک 11 رمضان المبارک ... ستمبر 2008

دَ علم تجوید پہ موضوع یو منفرد کتاب

گلدستہ دَ تجوید

تصنیف

احمد علی مردانی

فاضل جامعۃ العلوم الاسلامیہ علامہ بنوری تاون کراچی

خورونکے

اسلامی ادبی تولنہ

یونیورسٹی روڈ مردان 0312-9818511

گلدستہ دَ تجوید

منظوم

تصنیف

احمد علی مردانی

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library